

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.		Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	10 kor. — fill.	Fél évre	8 kor. — fill.
Fél évre	5 kor. — fill.	Negyed évre	4 kor. — fill.
Negyed évre	2 kor. — fill.	Egy hónap	1 kor. — fill.
Egy hónap	1 kor. — fill.	Egyes szám	4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN ÉS KRNOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

KATONÁK!

Három hosszú évek kinszenvedései néznek vissza rátok!

Tudjátok ti azt nagyon jól, hogy a hazáért és királyért — ha ennek szíve együtt dobban a nemzetével — szolgálni öröm és üdvösség, meghalni edes, de hóhér zászló és hóhér himnusz alatt szolgálni: pokolbeli kárhozat.

Ti néktek pedig három hosszú év alatt csak ebben a pokolbeli kárhozatban volt részetek.

Kinszenvedétek most tovább tart.

És tudjátok e miért tart tovább?

Talán bizony hazánk szent földjének méla csöndjét újból a kozák lovainak csatolgo patkói verik föl? Avagy talán leselkedő ellenség ellen kell hegyeink szorosainál, folyóink völgyeinél őrt állanunk?

Dehogy!

Ti nektek azért kell kinszenvedétek keresztifáját tovább vonszolnotok, mert az osztrák császár (aki nagyobb ur, mint a magyar király) nem akar beleegyezni abba, hogy ti katonái kötelezettségeiteket hazátok szentséges magyar nyelven végezzétek.

Nem akar beleegyezni!

Sőt azt akarja, hogy ti továbbra is azon a Magyarország területén zsarnoki nyelven, hóhér zászló alatt, hóhér himnusz mellett szolgáljatok.

Az osztrák császárnak nem kell a magyar hadseregben se a magyar nyelv, se a 48-as törvényünkbe iktatott három színű zászló, se Kölcseynek szent tűzű himnusza.

Ellenben a független, az osztrák császárnak alá nem vetett Magyarország területen kell neki a német nyelv, az undok feketesárga zászló és utálatos Gotterhalte.

Tudjátok-e azonban azt, ti magyar katonák, hogy micsoda zászló, meg micsoda himnusz az, amelyek alatt ti szolgáltok?

Tudjátok-e ti azt, hogy Világos után ez a templom tornyába kitűzött feketesárga zászló, meg az a himnusz volt a hódítás első fecskéje; ezekből láttuk meg először, hogy az ország leigázódott, hogy Magyarország fenevadak körnei közé jutott, hogy a magyarnak vége lett, ur lett a muszka, a német s a legvégen . . . áll az akasztófa, áll, hogy annyi magyar hős nemzetség cizmerébe a bitófa beillesztessék!

Tudjátok-e ti azt, magyar katonák, hogy ennek a zászlónak a lobogása és ennek a himnusznak a dallamai mellett vitték a nemzet mártír-hőseit a magyar Golgo-

tákra; ennek a zászlónak a lobogása mellett vitték a besorozott névtelen félisteneket cserepárokra és a külföld rabjainak; ennek a zászlónak lobogása jelezte Spielberg és Josefstadt, Olmütz és Kufstein várfokán a magyar nemzet virágainak tömlőcsirjait?

Tudjátok e azt magyar katonák, hogy ti azt a zászlót ünnepeitek meg, annak a nótának a hangjaira ereszkedtek térdre, a melyeknél a ti öreg apáitokat lövette és akasztatta az osztrák? Szívetek be nem veszi, lelketek meg nem tűri, egy cseppbéli vereték meg nem szívleli; s nektek mégis tömjénezni kell ezeknek az istentelen bálványoknak!

No hát magyar katonák: ennek a szentségtelen állapotnak akarunk mi már egyszer véget vetni, Bécsnek negyszáz esztendő **német** uralmát megtörni, az osztrák hadsereget az országból kipusztítani, lábnyomát sóval bevetni, hogy fajzatának még a maga is kivesszen Magyarországból.

A kipusztított osztrák hadsereg helyébe pedig a magyarul beszélő magyar hadsereget akarjuk tenni. Ez ellen azonban Bécs erősen a talpára áll és mivel ellenünk, akik alkotmányunk és törvényeink sziklabástyáján állunk, semmit sem tehet: hát rajtatok, szegény katonákon áll bosszút.

Ebből a bosszúból megérthetitek katonák, hogy 400 esztendő óta minden bajainknak legfőbb forrása Bécs, amely annyi bünt követett el nemzetünk ellen, hogy Sodomá és Gomora sokkal ártatlanabban jutottak a sóstenger fenekére.

Most azonban az a kérdés, hogy ti mit fogtok csinálni? Eszetekbe fog-e jutni a nóta:

Tíz esztendő nem a világ,
 Enyém lesz a legszebb virág!

Mert hiszen három hónap csakugyan nem a világ, ezt a bécsi bosszút még ki lehet állni. Emlékeztetek benneteket arra, hogy Bocskay, Bethien, Thököly és Rákócy idejében száz esztendeig állott a magyar Bécs ellenében zászlók alatt és mégse hallunk bele, sőt erősebbek vagyunk, mint valaha. Vegyétek eszetekbe, hogy ti azért szolgáltok most tovább, hogy öcsétek már a magyar hadseregnek legyen első katonája.

És ámbár én azt szeretném, ha Magyarországon minden feketesárga kapuju kaszárnyát, ezeket a gyűlölt osztrák tanyákat dinamittal turnánk szét: azért ti mégis békekészen viseljétek magatokat.

És tudjátok e, hogy miért kell nektek békekészen lennetek?

Azért, mert ha rajtatok bármiféle jogtalanság és méltatlanság is esik meg: Magyarország törvénykönyvét úgy csinálták meg 67-ben, hogy kinzóitoktól se a magyar kormány, se a magyar országgyűlés egy hajszálnyi elégtételt sem tehet. Kiköthetnek benneteket azért, mert például a Kossuthnótát daloljátok; sőtét tömlőcznek a fenekére vehetnek benneteket azért, mert az „Ungarischer Hund“ megszólítására vissza morogtok: de azért se a magyar országgyűlésnek, se a magyar kormányzatnak összes hatalma (pedig ez is volna tán valami!) titeket meg nem védhet hadnagy ur Formának aljasságai ellen.

Nektek, míg a kétfejű sasos csákó alatt vagytok: Bécs és azok a pribék kinzó parancsolnak, akik szerint minden magyar első sorban a butaságból szerez maturumot. (A komisz Struchly százados nyilatkozata.)

Ílát ne lázongjatok katonák, hanem politizálni — politizálhattok annyit, amennyi épen jól esik. Hiszen megjött Chlopyból a legfőbb hadiparancs, hogy ezután a katoná kenyerere nem a Maolicher, hanem a politika lesz.

Tehát politizáljatok — katonák!

A politizálás is ki szokta kezdeni a kaszárnya oldalát s kezdjétek ki a legfőbb hadparancs utmutatása szerint.

Kisérjétek ébren a nemzet szent küzdelmét s dobbanjon meg a szívetek minden győzelmes fordultnál!

Tudjátok meg, hogy mit mond nekünk Bécs; Bécs azt mondja, hogy nem adja meg nekünk se a magyar nyelvet, se a magyar czimert, se a magyar zászlót.

Erre mi azt feleljük, hogy nem adunk se pénzt, se ujonczot.

Ezt is tudjátok meg!

Ha Bécs azt mondja; soha, nekünk is az a feleletünk: soha! Soha! Soha!

Ti pedig katonák vigyázzatok legkivált az eszetekre!

Bolondot ne esináljatok, de ha Magyarország rónáiról, völgyeiről és bérceiről a kaszárnya ablakán becsap a Kossuthnóta: **jusszon eszetekbe, hogy magyarok vagytok!** . . .

Mindenképen pedig örüljétek: hogy ti vagytok Magyarországon az **utolsó** osztrák katonák!

Kalmár Antal dr.

II. Jellasics.

Az osztrák császár által szabadalma zott, felfrisített Khuen kabinet létre jött. Vagy legalább is létre jöttének utolsó stádiumában van. Támogatja, már egységesen a kipróbált, patent, magyar voltukat megtagadó kormánypártiak szolgacsordája.

A gép készen áll. Csak mozgásba kell hozni. Részai már ugysem kíváncsiak két-felé, mert erős, tizenhárom próbás kapcsok tartják egybe. — Mert közös érdekük van, mert a Közgazdasági Tevékenység eltemetett elfelejtett idejét látják visszatérni.

Különböző részei különböző anyagokból vannak. Van nemes fém, finom aczél, réz, vas, de összeolvadnak sajátos undorító, alávaló önszűrésük érdekében . . .

Még csak biztonsági szelep is rajta áll gr. Apponyi Albert személyében, a minnek a gép belsejében levő felesleges, az osztrák katonai csordának nem tetsző nemzeti szellemnek felszínre jutattása a cél, nehogy explozió álljon be.

A menetrend is készül, most állítják össze az osztrák jog rablók székhelyén a heja vigyorgásu, jellemtelenül hetvenkedő, gyűlölködő „nagy egész” elmélet harkályai.

Előre sejtendő, hogy ez inkább a sötétség leple alattéjszaka fog működni, teljesen megrakodva komisz, becsstelen rongy osztrák portékával; törvénytelen haz felosztással klottürrel, szajkosárral, korrupt erőszakos választással, a nemzet jogaiért küzdők elgázolása, tönkretvése céljából . . .

De egyre nem számítottak ezek a durva, kíméletlen, ravaszul hízogó gőzük: hát ha felszedik előle a sineket! Hát ha felrobbantják ezt az egész fekete-sárga készítményt.

A nemzeti bomba hatásos. A küzdők karjai erősek. Haragjában felséges a nép és dicőséges nagy harcában. Így már eleve kizárva lehetőségét annak, hogy a nemzeti jogok teljesítésének reményeit szétépje, s megsemmisítse . . .

Négy heti rövid dicstelen pünkösdi királysága közben és utána még világosabban kitűnt, hogy ez a gépiesen erőszakos alkotmány sértő, vesztegető nem való arra, hogy egy országot kormányozzon, hisz semmi közjogi érzéke sincs és nem lehet ennek semmiféle talentuma, sem ambíciója, — kivéve a vad osztrák elveket, melyeket vall — hogy a pártok közt fölmerült differenciákat elsimítsa. Még hogy ha a nemzeti követelések teljes elismerésével jönne, még akkor sem tűnnek a miniszterelnöki székben egy olyan embert, kinek oly megvetendően rut a multja.

Husz évi működése alatt megmutatta, hogy mit tud. A lánczok esőrómpölése, a nép ezrei szórakot bucsuztatásul utána. Az erőszakos, vesztegetések, korrupt választások közt is kivívta Horvátországban a rekordot, amennyiben megmondta előre, hogy 12-nél kevesebb 14-nél több ellenzéki képviselő nem választatik meg . . .

Vesztegetőnek helye a parlamentben nincs. Hiába mosta tisztára a fekete ördögöt a parlamenti vizsgáló bizottság. Mert régi szálló ige ez: Az követte el a bünt, akinek haszna volt belőle. Ez tiszta dolog.

És ez a szerencsétlen flótás akarja megoldani azt a nagy problémát, mely előtt áll most a nemzet de nem békés uton hanem tüzzel-vassal. Ha kell tárgyalásokkal, ha kell törvény sértéssel, alkotmány tiprásával: ha kell olyan választással, mely kiirtója az ellenzékét a föld színéről . . .

És ez az ember akar újra kabinetet alakítani, aki szertelen gögijében közlegelő-

nek nézi az országot, bika akolnak az országgyűlést. Egyik kezében abrakos tarisznyával, másik kezében korbáccsal kínál-gatja veszett programját, mely egyenesen a nemzeti szellem ellen tör. De a magyarok Istene újlag meg menti a sokat sanyargatott nemzetet a rémtől. Bizzunk!

Egyszer már megsegített, egyszer már kitűnt, hogy ez nem vészmadár, ez nem ütő kártya; hanem madárijesztő, házaló, kinek az üzlete a becsi rongy portéka miánt csödbe jutott, vállalkozása fiaskot vallott. Reméljük!

Megbomlott agyvelővel, mérhetetlen hiúsággal, komisz hetvenkedő modorával és éltetve a magyarok iránt való gaz gyűlölködéstől, hirdette Lueger Bees város polgármestere a tartománygyűlésen: Jönni fog új Jellasics! És jött Khuen Héderváry képében. Vissza lehetne verni, még csirájában elfojtani ezt az új Jellasicsot, ha nem ütött volna ki a magyaron vészes betegsége — a labanczoskodás. Meg lehetne tanítani mőresre a Luegereket, a Körbereket és a többi ragadozó saskeselyűket, hanem ütötte volna fel rut fejét a partoskodás, a visszavonás.

Követik, támogatják, éjjelezik a haza nemzet ellenségét — Khuent, a jellemtelen, elvtelen haszonleső rabszolgák csapata. Céljok, tulmenni a császári jograbló szolgálcsordának vakmerőségén, hogy használhatóságokat a bécsi udvar előtt annál hatásosabban beigazolják.

Tehát még találhatók Récey Adámok . . . Ugyanis ez a Récey aláírta azt a rendeletet, mely az alkotmányt felfüggeszti.

Tehát találhatók még olyan férfiak, kik az akkori nagy időkben, a muszkához menő deputációba önként résztvettek s a kik behozták saját nemzetükre az idegen elnyomó hadsereget.

Tehát nem vészett ki hitvány fajtájok azoknak, kik az idegen seregbe beosztott polgári biztosok voltak, hogy kalauzolják az ellenséget és annak iparkodtak élelmet szerezni saját hazajok ellen.

Hazánk egén beborult. Csak még a villámok cikáznak. S mindennap hulló csilágként foszik szét egy-egy reményünk.

A nemzetnek a passzív ellenállás térére kell lépnie. Ez hosszabb, de biztosabb, mint a forradalom; a szabadságharc leve retése után is ezt a passzív ellentállást fejtette ki a nemzet és mint a historia mutatja: eredménynyel. Lassan, de biztosan. Higgadság és megfontoltság legyen a jelszó.

A függetlenségi pártnak pedig a leszerelés látszatát is kerülnie kell; mert ez jogfeladás lenne. Ha nem is nyíltan, de hallgatólag, mert a közmondás így szól: „Aki halgat az beleegyezni látszik.” Már pedig Deák Ferencz a 67. alap teremtoje a haza bölseje mondotta egyik remek beszédjében: „Amit erőszakkal vesznek el tőlünk, azt még visszaszerezhetjük, de amiről magunk mondunk le, az örökre elveszett.”

Reméljük, hogy királyunk kimondta a végső, de nem az utolsó szót.

Még nem harangoztak, de már beesteledett.

Rákóczy! Kossuth! öntsétek lángoló honszerelmetek csak egy parányát sziveinkbe, hogy a vakok lássanak, a siketek hallgassanak, hogy a szegényeknek az evangyéliumot hirdethessék.

Küzdjünk, bizzunk, reméljük!

Allategészségügyi mizériák.

III.

(*) A mi a közbiztonsági állapotokat illeti, lassuk most mik azon bajok, melyeknek orvoslása, nagyban hozzájárulna a mostanában nagyon felzudult kedélyek lecsillapításához.

Tudvalevő dolog ugyanis, hogy hentesek és mészárosok régen sürgetik a közbiztonsági szabályzat reformját, különösen azon terhek leszállítását, a melyek most ott az iparosok nyakába szakadnak.

Ilyen első sorban a fogyasztási adó leszállítása.

Jól tudjuk, hogy a fogyasztási adót úgy a bor, mint a husra a kincstár szabja ki a városra, vagy is a kincstár kiszab egy jókora összeget s a város — nehogy idegenek kezére kerüljön — kénytelen elfogadni. Már most ha a város kárt nem akar vallani, úgy szabja meg a kocsmárosok, hentesek és mészárosok által fizetendő díjakat, hogy abból még a kezelési költség is kijöjjön — de még maradjon is valami. Így nő a fogyasztási adó évről-évre: így lesz az lassanként elviselhetetlen teherre.

De mert a város épen azért váltja meg évről-évre a fogyasztási adót, nehogy az egyesek kapzsisága folytan még sujosabbá tétessék, tehát a várost nem üzleti haszon kecségetti: szerintünk lehetne e terhen oly formán segíteni, hogy a város szigoruan csak annyit vetne ki és szedne be, amennyiben neki van és ne számíton tartalék tőke gyűjtésre; legfejjebb a pálinka felékre vehetne ki még egyszer annyit, mint most van, mert ha ez által a pálinka fogyasztás kisebb mérvet is öltene az csak örvendetes jelenség lenne.

A másik baj a vágóhídi díjak magas volta. Ez sincsen indokolva, mert a város a vágóhidat közegészség szempontjából építette, ez tehát nem nyereszkedési vállalat. Szerintünk ott legfejjebb csak annyit kellene bevenni a mennyi a fenntartáshoz okvetlenül szükséges. De a város nemcsak ebből huz hasznót, hanem még a jéggyártásból is.

Tudvalevő dolog ugyan is, hogy a vágóhidat jég nélkül képzelni sem lehet. Hogy e tekintetben se legyen fennakadás, jéggyártat rendezett ott be a város. Ez nagyon helyén van, csak az nem helyes, hogy ezt a jéggyártat kiadták haszonbérbe egy consortiumnak, mely consortium nem azt tartja feladatának, hogy első sorban a vágató henteseket és mészárosokat lássa el jéggel, hanem azt, hogy vendéglősök, kávéosok, szóval másnemű üzletemberek szükségét ne lássanak. A hentes és mészáros — értem alatta a kisebbrendű iparosokat — csak akkor kapnak jeget, ha jut nekik.

Hogy ez így áll szívesen szolgálunk példákkal, ha ugyan erre szükség lenne. Sőt tudunk egy esetet, hogy az illető hentes iparos estétől éjfélig ott állította fogatát csak hogy jeget kapjon — de nem kapott.

Hogy a nyári meleg időkben ilyen jégkiszolgálás mellett mennyi hus romlik meg a kisiparosnál azt kiki elképzeli; valamint ellehet képzelni azt a keserűséget is a mi a kisiparos szívét eltölti, látván mellőztetését.

Ezt az állapotot nem szabad a városnak tűrnie. Kezelje a jégipart a vágóhídi igazgató hivatalból s fordítsa a termelést részint a vágóhid, részint az ott vágató iparosok szükségletére. Hiszen ha azontul is lesz felesleg, hát azt adják a nagy közönségnek.

MEGNYILT

Placz-utca 44 szám alatt dr. Ujfalussy ház

Letzter József

Fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme.

Néha ugyan azzal okolják meg a jég-hiányt, hogy kevés a víz a vágóhidon. Hát ez a baj csakugyan megvan, sőt gyakran megesik, hogy a mi víz a hentesek és mészárosok rendelkezésére áll, zavaros, iszapos, sőt undort gerjesztő. És még is mit látunk? Azt, hogy még ezt a kevés vizet is megdézsmálja a mérnöki bölcsesség elvezetvén a vágóhídi kut vizét a sertés rakodó állomásra.

Nohát ez hallatlan könnyelműség, melyet mentegetni semmivel sem lehet. Hiszen ha a sertésrakodóhoz víz kell, hát furassanak oda kutat, annyiból kitel volna a mennyibe az a vízvezeték került, de ne vigyék el onnan a hol amugy is nehezen fedezi a szükségletet.

Csudálkozni lehet azon, hogy ezt maga a vágóhídi igazgató megengedte, de csudálatos lenne az is, ha e fonákság megszűntetésére a város feje nem intézkednék.

De meg kell változtatni a fogyasztási adó befizetésének eddigi módját is.

Mert ugy van a dolog, hogy a hentes, vagy mészáros előbb itt bent a városban megfizeti a fogyasztási adót s azután megy ki a vágóhídra vagni.

A henteseknél gyakran megesik, hogy a levágott sertés hús borsókás lesz, mely azután a közfogyasztásból azonnal kizáratik, s rendőri felügyelettel valamelyik szappanoshoz szállítatik, a ki pár krajczart ad kilójáért.

Hát micsoda igazság van abban, hogy ez az ember, megfizette a fogyasztási adót, a hus tőle elkoboztatik és megsemmisítetik, s a fogyasztási adó neki vissza nem térítettik.

Megesik hogy valamely esemény folytán kényszer vágásnak van szüksége, de mert meg van szabva hogy vagatni este hány óráig lehet, ez a vágás olyan időpontban kell hogy történjék, a mikor már a fogyasztási adót befizetni nem lehet.

Ha mégis — mert kénytelen vele az illető — levágta a jószágot, másnap már Pap László tényszerű büntetést szab ki rá, hogy nyögheg alatta.

Ezen és több hasonló okokból kívánatos volna, hogy a hus fogyasztási adó kiint a vágóhidon szedessék, és hogy a paragrafusok a humanitás elvei szerint alkalmaztassanak.

És mert mint már fentebb mondtuk, a város a közvágóhidat nem nyereszkeskedési célból, hanem közegészségi tekintetből építtette, a vágatási, ahol használati díjak kivetésénél nem haszon szempontjából kellene eljárni, hanem legfeljebb csak olyan összeget szedni be, a miből a szorosán vett fentartási költség kikerül.

Mindenesetre szükséges, hogy a vágóhídi helyiségek kibővíttessenek és az aklok megszaporíttassanak.

A helyiségek oly szűkek, hogy ott a munkások alig férnek egymástól, e miatt támadnak veszekedések sőt véres verekedések, az aklok kevés volta pedig azt eredményezi, hogy — mint már történt — egyik a másik sertését vágja le.

Még egy körülményt akarunk az illető körök figyelmébe ajánlani.

Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy egy idő óta annyira felszaporodott a kontár hentesek és mészárosok száma, hogy néha alig lehet tőlük a vágóhidon mozogni. Ugyan is sok hentes és mészáros nem alkalmaz a vágatásnál tanult segédeket, mert ezek munkáját drágának találja, hanem mindenféle laczér munkásokat, a kik ezt a mesterséget soha nem tanulták s ez által kiszorítnak olyan szegény szakembereket a kik egész életükön ezen a pályán küzdöttek de szegények lévén önállóságra nem tehettek szert.

Szóval sok szegény mészáros és hentes

segéd nem tud munkát kapni, mert a vágóhid elvan árasztva olcsó — de tudatlan napszámokkal.

Ki lenne tehát mondandó, hogy a vágásoknál csak szakemberek alkalmazandók s hogy a vágóhídra — mint vágatási segédek — csak is olyan egyének bocsáthatók be, kiknek az ipartestület igazolványt szolgáltat ki arról, hogy valóban szakemberek.

Egyidőben már az ilyen bárczák kiállítására szükséges összeget be is szedték a hentesek és mészárosoktól, — de hogy hova lett? nem tudatik.

Pedig a közönségnek is érdeke, hogy a vágóhidon ahoz nem értők ne kontárkodjanak, mert a ki ehhez nem ért, nem csinálhat tiszta munkát.

A debreczeniekhez.

Ezen a Debreczen és a debreczeniek szeretetétől eltelt vers a kassai „Felső Magyarország” című újságban jelent meg a magya: elkü derék költő a „Csokonai Kör” kassai kirándulásakor közölte ezt a meleg-hangu szép költeményt, melyet becsénél, mint vonatkozásánál fogva érdemesnek tartunk közölni.

Isten hozott e „kurucz” városba,
Jó „civisek” mindannyitokat!
Székelyén a hős Rakócziaknak
Magyar erzes, magyar ajk fogad.
Titeket is ugyanaz a szellem
Tölt el, a mi mioket idefele.
A mi lángra gyújtja a mi szívünk,
Titeket se hagy az hidegen.

De ott leu a hortobágyi sikon,
Delibábos rónatáj felett:
Mást képzelné tán nem is lehetne,
Mint igazi magyar szellemet.
Bötesöttekben fületekben zeng már
Dalainknak édes-bus szava...
Hát hogy is ne számíthatna rátok,
Jóban, roszbán a magyar haza?!

Csokonay lelkes városából,
Föl ide mihozzánk jöjjetek,
Vágytok látni, mik „ereklyeként” itt
Egy hős korból egybegyűltenek,
Vágytok látni: mik maradtak hátra
Kétszáz évnek bösz tusáiból...
A ki itt jár, az „mindent” megérthet
Dicsőséges nagy Rákóczirol!

Zivatáros, vésszel telt időkben
Megmutatta mindig Debreczen:
Hogy előljár tettben, áldozatban,
Ha segíteni kell a nemzetnek,
A szabadság fényes lobogója
Ugy lengett ott, mint talán sehol...
Ilyen népek fia előtt még
Kassa kuruczja is meghajol!

Nagy Rákóczi városába mostan
Sok ezernyi honfi vándorolt;
Mult időknek diesteljes varázsa
Ujra szülte a Rákóczi-kort.
Mind kedves volt, a ki csak közénk jött,
Mind gyönyörrel nézte a szemünk...
S ti veletek hogyne fokozódnék
Jó „civisek!” a mi örömünk?!

Egyre kérünk: majd ha hazamentek,
Mondjátok el itt mit láttatok.
Mondjátok meg testvéreiteknek:
Itt is élnek java-magyarok!
És él köztünk, élni fog örökre
Nagy Rákóczi dicső szelleme...
Kuruczok voltunk s azok leszünk mi,
Mig e ak lesz Kassának egy köve!

Kovács Zsigmond.

NAPI HIREK.

A tanács és Márton Imre indítványa.

Marton Imre bizottsági tag — mint azt már tegnap jeleztük — indítványt adott be a ma délután tartandó közgyűlés elé, melyben a közgyűlés által utasítani kéri a tanácsot, hogy még az önként befizetett adókat se fogadja el és hogy az önként jelentkező ujonczoknál tagadjon meg mindenféle közbenjárást. — A tanács Puky főispán elnöklésével ma déli 12 órakor tartott ülésén foglalkozott Márton Imre indítványával és ezzel kapcsolatosan a miniszterelnök ama leiratával, melyben már előre jelzi, hogy az önkéntes adó befizetésére vonatkozó megtagadó határozatokat megsemmisíti. — A tanács egyhangulag kimondotta, hogy a min. elnök ezen leiratát figyelembe nem veszi, azt törvénytelennek tartja és a Márton Imre indítványát magáéva teszi és elfogadás végett ajánlja a közgyűlésnek.

A város gazdasz tanuló.

A városnak a gazdasági tanintézetben megürült egy alapítványi helye. A tanács első sorban Györy Kálmánt ajánlja, ha ez nem válnék be, ugy Polgari Istvánnal Domokos Dezsővel javasolja az alapítványi hely betöltését.

Hajduszoboszló sem adózik.

Hajduszoboszló városának képviselőtestülete közgyűlést tartott, amelyen Felegyháza város hazafias, alkotmánytisztelő példáját követték. A közgyűlésen Fekete Sándor polgármester elnökölt. Kovács Gyula orsz. képviselő és dr. Baltazár Dezső felszólalásai után a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy az állami adók beszedését eltiltja és mindenkit felszólít arra, hogy míg törvény nem lesz, adót ne fizessen, fiat katonának senki be ne adja, az önkéntesen jelentkezőktől pedig minden hatósági segítséget megvon. Hisszük, hogy derék Hajduváros példáját mielőbb követni fogják, a többi testvérvárosak is.

A város magtermelése.

A város magtermelésének bérbeadására tegnap tartották meg az árverést, melyen az egyes erdők termését a kikiáltási áron alul a következők vették bérbe: Paczert Kovács Péter 700 koronát, Fancsikáért 750 koronát. Bánkért Nagy Jakab 800 koronát. Halápert Szentesi János 560 koronát. Guthért Kovács János 1015 koronát. Nagyerdőért 1060 koronát. Apatáért Ungvári József 200 koronát. Monostorért Burai Aalint 515 koronát. Savóskutért Rosenthal S. 3600 koronát.

A tanács ma tartott ülésén foglalkozott az árveréssel. Kielégítőnek azt nem tartotta, az árverést megsemmisítette és az új árverést jövő hó 6-ik napjának d. e. 10 órájára tűzi ki.

Női festészeti és rajztanfolyam.

Városunkban a már 10 év óta fennálló női festészeti és rajztanfolyam ez idén ismét megnyílik. A tanfolyam Pálffy József rajz-tanár és festő szakszerű vezetése alatt, az áll. főreáliskolában levő műtermében lesz, hol városunk a szép iránt érdeklődő hölgyei oktatást nyerhetnek a festészet és a rajz bármely ágában. A tanfolyamra jelentkezni lehet akár az áll. főreáliskolában, akár Pálffy József tanár Burgondia-utca 4. szám alatt lévő lakásán.

A ipar és kereskedelmi bank pánccél szobája.

Debreczen egyik virágzó népszerű pénzintézete a kereskedelmi — és iparbank nevezetes átalakítást hajtott végre. Az intézet hivatalos helyiségeiben tűz — és betörés mentes pánccél szobát állított fel. E pánccél szobának legnagyobb érdekessége, értéke az, hogy annak minden munkáját hazai iparosok végezték. A hazai ipar ezen ágának a fejlettségén, tökéletesedésén valóban örülnünk kell. — A jelző készüléknek kipróbálása, a pánccél-szoba bemutatása a meghívottak előtt ma délután lesz.

Az újvárosi dráma tárgyalása.

A balmazújvárosi dráma tárgyalása tegnap délután folytatták. Elsőnek Hegedűs Ferenczet, az áldozat férjét majd Buglyó Bálintot, az áldozat apját hallgatták ki. Mindkettőnek vallomása jelentéktelen. Szemtanuként Jenek Józsefet, Rubinstein Ignácot és Buglyó Miklósnét, az áldozat sógor-nőjét hallgatták ki kik az esetet jelentéktelen eltérésekkel egyformán adják elő. A Pinczés Imre fenyegetéseiről is mindannyian hallottak beszélni. Azután még Pinczés Ferencz és Hüse Péter tanukat hallgatták ki. A tárgyalást ma délelőtt folytatták. Az egész délelőtt a tanúk kihallgatásával telt el. Első sorban Szőke Mihály és Kékesi Gábor csendőrkáplárokot hallgatták ki, kik vádlottnak az elfogatás folyamán tanúsított magaviseletére nézve tettek vallomást. Egyikük er-zett rajta pálinkaszagot, másik nem, egyik látott nyakán kötél okozta horzsolást, másik nem. A tárgyalás további folyamán Ungi Sándor, Ungi Ferenéz, Hüse Ferencz tanukat hallgatták ki, mindannyiat arra nézve, hogy vajjon vádlott a tett elkövetésének napján pálinkás volt e vagy nem? Egyhangulag azt vallották, hogy sok pálinkát ivott a Pinczés Ferenczné temetése alkalmából, de hogy ittas lett volna, azt nem tapasztalták. Utánuk a Kerekes Jánosné kihallgatására került a sor. A törvényszék, tekintettel a vallomás esetleges kényesebb részeire, a tanúk kihallgatás folyamán zárt tárgyalást rendelt el. A tárgyalást délután folytatják.

A bácskai nadályok.

Hetedhét országban nem volt párja a bácskai lányoknak. Szépek, mint a korán fészlő rózsabimbó, aki egyszer azokba a bogár szemekbe tekintett, nem tud azoktól szabadulni. Így volt ez eddig, de ezután másképp lesz, mert a Bácska hivatalos lapja, a Bácsmegeye — a szép bácskai lányokat csufosan leszólta, ezentulra a pióczák osztályába sorolta őket. A hivatalos lapban ugyanis a következő versike jelent meg, valószínű a megye hivatalos poétájától:

Aranyálmok!
Aranyálmok! ifjú álmok!
Mért mosolygok szívből rátok?

Igergettek, ígergettek . . .
Meddig higgyek én még nektek?!

Aranyálmok: ti szép lányok,
Ti szíven élő nadályok!

A rabsegélyző egyesület köréből.

A m. kir. igazságügyminiszter f. 1903. évre 4000 kor. segélyt engedélyezett a „Debreczen városi és hajdúvármegyei rabsegélyző Egyesület” részére, a mely összegből 3000 korona az építendő menház alakjában adandó ki. Ezen végtelenül értékes és nagy adomány mellett örömet teszünk nyilvános jelentést arról is, hogy Lukács Ármin, kereskedő ur szakértői díját, 8 koronát egyelőre nem vette át. Hálás köszönet érte! Debreczen, 1903. szept. 25 Csiky Lajos rabsegélyző egyesületi titkár.

Gólya a cirkusban.

Nagykikindán a múlt vasárnapi országos vásáron történt. A délutáni órákban egy Malek nevű cirkuszoszó éppen a legmerészebb mutatványait adta elő a vásári közönségnek, mikor egyszerre a szép fiatal nő szédülni kezdett, a vállán álló két gyermeket nagy ügyességgel lerázta magáról és a közönség elől eltűnt. Beszaladt a cirkuszbodéba s itt, mint később kiderült, egy egészséges fiúcskának adott életet.

Aradi újság Debreczenről és debreczeniekről.

Az „Aradi Híradó”-ban olvassuk Debreczenről és a debreczeniekről az alábbi kicsit rózsás, kicsit tüskés cikket, mely az Uray Sándor tollából származik:

„Debreczen elég szép város, de Aradai nem hasonlítható össze. Tisztaság s izlés dolgában bizony Arad előbb áll. Nagy, nagy alföldi város ez, poros utakkal, rendezetlen háztorokkal. Az idegenek előtt maguk a debreczeniek így jellemzik városukat: Debreczennek van egy utcája, meg két torony, semmi több. S ez igaz is. A többnyire földszintes épületek, közvetlen utcák, meg nagyon nagy akácfa. A debreczeni emberek nagyon zárkózott természetűek. Minden idegent hüvösen fogadnak, ezért eleinte nem képes az ember itt itthon érezni magát. A debreczeni emberek százados hagyomány alapján „czivis”-eknek nevezik. És ezt az elnevezést (magyarul így: polgár N. N.) használják is a nevük előtt. Ennek az alapján járta be minap a pesti lapokat az a jótápiált kacsa, hogy Kube ik, midőn debreczeni polgárlett: „Polgár”-ramagyarosította. Érdekes szokása a civiseknek, hogy vasárnaponként ezerszámra kiállanak a városház előtti térre, unatkozni. Büszken szoktak ilyenkor feltekinteni a közeli kéttornyú nagytemplomra. Büszkéek reá, hogy ők kálomisták s az a „felséges” templom az övék . . . Igaz, hogy a templom külső szemléletével aztán jobbadán meg is elégszenek.

Meglepi az idegent itt a nép beszédmodora. Képletekben és hasonlatokban szoktak beszélni, sok kifejezés pedig egyenesen emlékeztet a bibliai stílusra, ami azt bizonyítja, hogy az öregek rendszeren bibliásak és templomosak. A kiejtés nem valami fülbemászó. „E” hang helyett rendszeren „I”-t mondanak s általában a csengő hangokat tompítani igyekeznek s a szavakat mélyen a torokból ejtik. Így például: pénz helyett a czivis azt mondja, hogy: piz, ló helyett l(i)u; a hoz, hez ragot is kegyetlenül elferdítik, ilyenformán:

— Megyek a botoshoz, (vagy botosho.)

Debreczenben van aztán a kálvinistáknek legnagyobb és legnépesebb iskolájuk, a híres „őskollgyoém”. Évente ezrekre monó

ifjuság tanul itt, szívja magába a hamisítatlan, tiszta magyarság szellemét. Most, szeptember elején, hogy megnyíltak a főiskola vasas-kapui, mintha csak egyszerre álomból ébredt volna fel az egész város: úgy megnépesedtek az utcák, boltok, szülőkkel és növendékekkel. Ezek Debreczen őszi fecskéi. Mikor a levegő ég fecskemadarai elszállnak: itt megjelen a napbarnított, izmos ifjuság s a nyár derekán az érkező fecsekkel utjukat keresztezi az ő hazavándorlásuk. A kollégium hatalmas, nagy épület, tágas csarnokokkal. Sajnos, hogy már e csarnokok is szűknek bizonyulnak arra, hogy befogadják a jelentkezőket, kik a létszámot csaknem megkétszerezve mulják felül. A sok jótéteménye meszi vidékről jönnek ide szerencsét próbálni az ifjak. A főiskolának magának van temploma, az oratórium. Épen e héten megható, szép ünnepség fojt le eben a templomban Kiss Aron püspök, a 89 éves aggastyán, egyházfő, felszentelt egy ifju lelkészt, aki pár hét múlva indul Amerikába, a hol a chicagói magyar ref. egyház már meg is választotta lelkészének. A hazájától búcsút vevő, önfeláldozó ifju neve: Nanassy Lajos, most tette le fenyves sikerrel a papvizsgát, utána felszenteltetett, jövő héten megesküszik ifju, szép s őt az önfeláldozásban valóban fölülmuló menyasszonyával s úgy indulnak majd az új az ismeretlen világ felé . . .

Az is meglehetősen rideggé teszi aztán ezt a várost, hogy belső területén alig van valami parkja. E helyett a várostól mintegy negyedóranyira fekszik a híres Nagyerdő, amely a legkellemesebb kirándulóhely. Az utat szőlőskertek és csinos nyári lakók szegélyezik. Az erdőnek csak bizonyos első része van parkirozva és utakkal ellátva, beljebb, mintegy 8—10 percznyi tavolban, ott áll előtűnik az igazi mesterkeletlen, elbájoló, természetes őserdő! Utatlan utak, cserjék, bozótok, közülök az égnek emelkedő százados tölgyek! . . . Itt nevelődnek poétává a csalogány és a rigó, meg a vadgalmiskolájában a debreczeni diákok; itt írta első dalait korunk legmagyarabb nótás diákja: Szabolcska Mihály . . .

Hol is van a medve?

Tóth Mihály dr. ügybuzgó mezőrendőrkapitányunknak kevés gyönyörűsége telhetik az „állategészségügyi miseriák” cím alatt közölt cikkekünkben, mert ime már újsági „nyíltérben” is nyilatkozik ellene. A „Szabadság” című lapársunkban jelent meg az alábbi szórakoztató íráscskája:

V á l a s z

a Debreczen napilap folyó hó 24-iki számában, ismét egy aláírás nélküli cikket közöl „Állategészségügyi miseriák” cím alatt. Mivel a cikkíró nevet ezuttal sem merte aláírni, én addig válaszra érdemesnek nem tartom míg magát férfias bátorsággal meg nem nevezi. Akinek igazsága van, az **ne féljen**. Hadd lássa hát az ember, hogy hol is van a medve?

Dr. Tóth Mihály,
mező r. kapitány.

Hát tisztelettel legyen mondva, mi nem vagyunk sem medvétánczoltatók, sem medvemutogatók, így, bár a legnagyobb sajnálattal, nem tehetünk eleget kívánságának. De hisz nem is annyira a medve, mint inkább az igazság itt a fő. A mennyiben hamis dolgokat nyilvánít cikkírónk tessék leczáfolni, de a mennyiben igazságos igéket predikál, ezt az igazságot semmi féle nyílt-terezéssel nem engedjük elfojtani. Egyébként az olyan cikkekért, hol nincs szerző megnevezve, a szerkesztőség felel. Felelünk mi is!

Zádor Lajos divatterme.

Tisztelettel értesíti a hölgyszönséget, hogy a legszebb őszi és téli divat-ujdonságok megérkeztek. Ruhakelmék, díszítések, női és gyermek felöltők, dúsz választékokban. — Csak szolid czikkék — határozott árak.

A legnagyobb érdeklődés

központját képezi ma feltétlenül Debreczenben Letszter József fényképező művészünk Atelierje az Ujfulussy házbani Aki a műtermet és annak kényelmes berendezését látta elragadtatással beszél és ugyszólván a társalgás fonala, u'czán, kaveházban e műterem. Míg a látogatók a műteremben es mellék helyiségekben kalauzolhatnak a dolgozóiban serényen folyik a munka az első kirakat képek készülnek ott, hogy a sétáló közönségnek is nemsokára alkalma legyen gyönyörködni igazán szép képekben.

Olvasóink figyelmébe

ajánljuk, hogy színeahagyott, avagy pecsételt, elpiszkolódott ruháikat olcsó árak mellett Koncz József-féle festések és tisztítások. Főzlet Bathányi-u. 2. sz. a. Műhely Vár-u. 7. sz. zenede során.

Olvasunk a „Karikás” élcslapot.**Igyunk**

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fil. Kapható kizárólag a Schwarzcz-féle dohánytözsében, Piacz u. 29.

A képviselőház ülése.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest, d. u. 2. ó.

A képviselőház mai ülése, melyet a függetlenségi párt óhajára hívott egybe Apponyi elnök, méltóságteljesen nyugodtan folyt le. Az ülésről d. u. 2 órakor érkezett táviratban tudósítónk a következőkben számol be:

Perczel, Andrássy, Rakovszky, Kubinyi rendreutastása.

A képviselőház ülését feltizenegy órakor nyitotta meg Apponyi gróf elnök. Az ülés elején kevesen vannak jelen úgy a kormánypárt, mint az ellenzék részéről.

Apponyi elnök Perczel Dezsőt, Andrássy Gyula grófot, Rakovszky Istvánt és Kubinyi Gézát a legutóbbi ülésen Barabás közbeszólása után elhangzott sértő közbeszólásukért utólag rendreutastítja.

Barabás nyilatkozata.

Általános érdeklődés közepette, nagy csendben felemelkedik Barabás Béla, hogy a multkor, hazafias felháborodásában tett közbeszólását, melyet félreértettek, megmagyarázza.

Barabás kijelenti, hogy a multkori közbeszólását a legnagyobb lelkiizgalomban tette. Nem azt akarta mondani, hogy nem hiszünk a királyi szónak, hanem: **nem hiszünk, hogy a király szava,** és hogy ezt is mondotta, Körbernek épen akkor történt támadása okozta.

Az igazságnak, a politikai és erkölcsi szempontoknak megfelelőleg kijelenti ezt, nehogy ellenségeink a magyar képviselőház rovására kihasználják. Minden magyar embertől távol áll a király személyét sérteni. (Általános helyeslés.)

A képviselőház elégtétele Barabásnak.

Barabás szavai után Apponyi elnök kijelentette, hogy Barabásnak imént tett nyilatkozata után **a multkor a képviselőház által történt jegyzőkönyvi megrovás, melylyel Barabást sulytották, tárgyalanna válik.**

Ezután Kubinyi Géza jelentette ki, hogy mivel az elnök által az imént elhangzott rendre utasításon kívül egyéb presszió alatt nem áll, a multkori, Barabással szemben használt „hazaáruló” kifejezést tárgyalannak tekinti és visszavonja.

Perczel Dezső is jelen van, de őt Barabás provokálta, nem nyilatkozott.

A harmadéves katonák visszatartása ellen.

A harmadéves katonák erőszakos és törvénytelen visszatartásának ügye került ezt követőleg elő.

Bakonyi Samu dr. a függetlenségi párt megbízásából szólal fel az öreg bakák visszatartása ellen. A hadügyminiszter rendeletével alkotmányserést követett el, mert beleavatkozott a mi törvényeinkbe. Ez a ténye törvénytelen, jogtalan a hadügyminiszternek. Felolvassa az idevonatkozó törvény-cikkeket, amelyekből kimutatja, hogy a hadügyminiszter intézkedése teljesen ellentétben áll törvényeinkkel. Ezt még inkább megvilágítja a véderőtörvény utasítása; törvénytelen eljárás az is, hogy a törvényhozás által meg nem szavazott ujonczlétszám nélkül toborozzák az ujonczokat. (Ugy van! Ugy van! felkiáltások a szélsőbaloldalon). Hiszen a delegáció sem állapította meg a közös költségvetést. A katonák fenntartása pedig nem az uralkodó, hanem az ország pénzén történik. A rendelet tehát vakmerő törvénytörés az öreg bakák bentartását illetőleg.

Ne feledjük el, hogy az osztrák Reichsrathot épen a kiszolgált katonák visszatartása miatt hívták egybe. Ott történik gondoskodás róluk, míg itt a tulajdonal nem törődik a magyaryak könnyeivel, (Ugy van!) A nagy loyализmus ilyen körülmények között sokat veszít értékéből.

Bakonyi végül határozati javaslatot nyújt be, mely szerint **a képviselőház kimondja, hogy a hadügyminiszternek a három évet kiszolgált katonáknak visszatartására vonatkozó rendelete mint a magyar alkotmányba ütköző törvénytelen és végrehajtását**

megtiltja. (Hosszantartó taps, éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Körber támadása. — A hadiparancs.

Az osztrák minis terelnöknek, Körbernek hazánk ellen intézett támadását tette ezután szóvá K r a s z n a y Ferencz.

Majd Eötvös Károly szólalt fel. A clopyi hadiparancsral foglalkozik. Mint hazafi, mint képviselő nem hiheti, hogy ezt a magyar király tehette, mert ennek nem lehet érdekében, hogy a dinasztia és a nemzet között válaszfalakat állítson fel.

Az ülés délután egy órakor még tart.

Barabás lovagias ügyei.

Barabás Béla és Perczel Dezső között felmerült lovagias ügyet délelőtt elintézték.

Perczel Dezső megbízottai Tisza István gróf és Münnich Aurél utján kinyilatkoztatta, hogy Barabással szemben használt sértő kifejezéseit visszavonja.

Ezen nyilatkozat folytán a megbízottak az ügyet elintéztnek jelentették ki.

Andrássy Gyula gróf még nem tért vissza a fővárosba, így vele még nem intézte el Barabás ügyét.

SZINHAZ.

Nyilatkozatok a spiczlikedés ügyében.

(Egy ajánlott levél és egy sürgöny.)

Takarosan kezdődik ez idei színházi szezon. Ime a prologus.

Nyilt válasz Móricz Pál ur nyilt levelére.

Kedves jó uram!

Két ember perben áll egymással a törvény előtt. Beesületbeli igazsá át keresik. Az egyik állit; a másik tagad. Az egyik támad; a másik védekezik. Mindez — jól jegyezzük meg a törvény védpajza alatt történik, mint két ember személyes ügye. Honnan vegyem én a jogot, hogy az ő magán harczaiiba bíróként bele avatkozzam. Erre engem sem a n. é. közönség, sem lelki ismeretem fel nem hatalmazott. De szinesz törvényeink sem túrnék ezt. Így tehát a bíróság hivatása e perben döntő szerepet játszani. Külömben is mint értesültem, ez ügy most már a lovagiaság utjara tereltetett. Ettől tehát tekintsünk el.

Ezzel ez odiosus ügyet részemről akár befejezettnek is tekinthetnem, ha nem volna megítéző sorai között egy passus, mely mély megdöbbenéssel tölt el. Ön a diakságról is szól. Szól pedig olykeppen, hogy a n. é. közönség mellett ezt a diakság sem tűri stb. és botrány lesz. Hát a mi a n. é. közönséget illeti, az souverain; azt teszi, ami neki tetszik, elég nagykoru hozzá. Hanem az ifjuság! Azt hagyjuk ki ebből a játékból. Hogyan?! Ön megengedhetőknek vélné azt, hogy két ember magán sérelmeinek orvoslására városunk tanu öifjusága eszközül használtassék fel; hogy városunk szinpadja közpredaként személyes ellentétek küzdtereül szolgáljon; s abban bíró az ifjuság legyen? az az ifjuság, mely ethikai érintettségében mindnyajunknak szemefénye, büszkesége, s melyet éppen azért óvni kell minden olyan külső behatásoktól, melyek

lelki egyensúlyát megzavarnák? Kétségbe ejtő még gondolatnak is. Ez nem is lehet az Ön ötlete. Az ön becsületes magyar szivétől ilyesmi nem is telhetik ki. Nos hát, erre válaszom a következő: a színház az én egyházam, templomom, váram én nekem; a hol ezernyi ellentétes áramlat között 28 éve állok; a hol a mindennapos kenyér kereset és művészi ambíció rokon- és ellen-szenves küzdelmei között, mint a színpad feje soha életemben helyzetemmel vissza nem éltem, s a színpad integritását a művészet számára mindég megóvni igyekeztem, hát ez igyekezetemben ezentul sem fogok hatra maradni, s elkövetek minden tölem telhetőt, hogy színpadunkat minden külső, oda nem illő személyi befolyásoktól továbbra is megvédjem, s hivatásának megtartsam. Azon reményben, hogy soraimat egész terjedelmében közre adja, vagyok szerető hive:

Makó.

A fenti „nyílt válasz“-ra kijelentem:

a) Én nem két embernek a reám kö-zömbös ügyébe tolakodtam be, ahhoz nekem valóban semmi közöm, hanem igenis jogosan teszem nyilvános bírálat és ítélet tárgyává az egyik embernek a megdöbbsentő eljárását, a ki az ellenem indított király sértési pör vizsgálatának és tárgyalásának folyamán, tehát a nyilvánosság előtt, mint spiczi, mint besugó került elem, a ki megkeresés nélkül, önszántából jelentkezve, be-árulta, megnevezte azt, a kit én közérkölcsi és hazafias okokból megnevezni nem akartam és nem is neveztem meg, a míg a bekövetkezett, váratlan és megdöbbsentő árulás engem erre nem kényszerített. Ez a tényállás!

b) Menjünk tovább! A spiczlikedés rut, kellőleg nem ítelhető tenye tehát nyilvánvaló és az csak fokozza annak a sötét segét, hogy színművész vetemedett erre ujságíróval szemben és ami még ezadarabb és alacsonyabb, azért, mert nekik pörös ügyök van, tehát ezzel vedekezni akart. Ilyen fegyver, ilyen védelem, a spiczlikedés fegyvere a tiszt magyar társadalomban nem megengedett fegyver, aki mégis azzal él, magát a leg-súlyosabb megítélésnek teszi ki. Én tehát fölvettem a kérdést, mivel ez az egyik ember véletlenül az öntársulatának és így a debreczeni színbáznak is tagja, hogy meg-tűrhető-e a mi becsületes hazafias multu színpadunkon? — Én azt állítom, hogy spicziinek nincsen helye a debreczeni színpadon. Az igazgató ur nem így vélekedik, nekem pedig eszemágában sincs őt kap-csitálni, tehát íteljen a közönség. Én biz-tosra veszem ezt az ítéletet, mintahogy a királysértési pör is az én elégtételemmel végződött. A debreczeni hazafias, nemes iz-lésű es becsületes feifogásu közönség meg-találja a módot es utat arra, hogy a spic-zlikedés ügyében ítélete nyomtatékosan er-vényesüljön. De én mindenesetre fentartom a nyilatkozatomat! És nem a magam, de a megsértett közérzület nevében követelem a spiczi eltávolítását és felette sajnálom, hogy a szintársulat maga is nem érezi ennek a szükségét.

c) A mi pedig a tisztelt igazgató ur-nak a diáksággal kapcsolatba hozott hang-zatos megjegyzését illeti, erre csak annyit mondok, sokkal inkább becsülöm a nemes-tanuló ifjuságot, mintsemhogy „eszközül“ akarnám felhasználni ezen fölháborító ügy-ben. Ön nem ismer sem engem, sem az ifjuságot, ha ilyesmit feltételez rólunk, mert bizonyos lehet a felől, hogy sem én nem uszítom az ifjuságot, de viszont, ha még uszitanám is, erre az ifjuság nem volna kapható. Ellenben az ifjuságnak, mikor színházi jegyét megváltotta, éppennyug joga

van tetszését nem tetszését, ilyen esetben ítéle-tét gyakorolnia és nyilvánítania, mint bármely más színházlatogatónak. Éppen azért hiszem, reményilem, vallom, hogy ez a becsületes, nemes, hazafiasérzésében hótiszta lelki ifju-ság elítéli azt az embert, a ki a „Magyarok királya“ című remek fohász közlése miatt indított, minden igaz magyar lelkét bántó királysértési pörben és a hazafiság üldözé-sében eszközül, mint a hivatalos üldözésnek önkéntes spiczi, besugója került nyilvánosságra!

d) Tisztelettel utasítom vissza az igaz-gató ur azon sértő és gyanúsító megjegyzé-sét is, miszerint: „nem tételezheti fel, hogy a diákságra való hivatkozás az én becsüle-tes magyar lelkemből pattant ki!“ Hat on-nét pattant ki, még pedig a fenti érte-lemben.

e) Nincs szándékom támadni a deb-reczeni színpad „integritását“ és a „művé-szetet“, de éppen a színpad, a művészet becsülete érdekében vettem fel és hangoz-tatom változatlanul, hogy árulónak, spic-zinek a debreczeni színpadon nincsen helye! Akkor inkább csukjak be a bojtot!

f) Felesleges kijelentés az igazgató ur részéről, éppen velem szemben, az is, hogy a „színpadunkat minden külső, oda nem illő személyes befolyásoktól továbbra is meg-vedi és hivatásának megtartja!“ — Amennyiben ez a kijelentes fenyegetés, vissza utasítom, mert nekem, mint hírlapírónak, jogom, sőt kötelességem szabad véleménye-met, szabad íteletemet nyilvánítani a város ezen dráva pénzen fentartott közintézménye felől és ezen jogommal, mint a multban, ugy a jövőben is élni fogok a tisztességes hírlapírás határvonalain belül, ha tetszik az az igazgató urnak, ha nem! — Amennyi-ben pedig ez a kijelentes gyanúsítás akar lenni „a személyi befolyások“ felemlegetésével, az ellen tiltakozom; mert ha az igazgató ur őszinte akar lenni, akkor tartozik kijelenteni, hogy én sem a magam, sem a más érdekében nála soha nem kilincseltem és semmiféle „személyes befolyásokkal“ nem terheltem; sőt mindig tárgyilagosan, önzet-lenül, érdektől támogattam az igaz ügyekben. Azért tehát tisztelt igazgató ur, legalább mi ketten, oktanul, ne marjuk egymást.

g) Czélzást tesz az igazgató ur ez ügynek, a hallomása szerint, lovagias utra való tereléséről és elintézéséről is, erre a feleletet alábbi sorokban kapja meg, melyeknek során a besugó ur is bemutatkozik, akinek nevét idáig még kíméltem.

Folyó hó 28-dikán, tegnap délután, ezen sürgönyt kaptam vidékről:

Móricz Pál szerkesztő

Debreczen.

A mai napon Berger Jenő és egy másik megbízottam felkeresik Önt

Sebestyén.

Tehát a királysértési pör spiczi Se-bestyén Géza színművész személyében je-lentkezett; sőt még kifogástalan uri embe-eket is bele akar vonni ebbe a csunya esetbe és rövid uton „lovagias uton“ akarja nyélbe ütni, rendezni e szomorú kis ügyet. Nos hát, én ezen ügynek ilyen módon való elintézésére nem vagyok kapható; mert mint hírlapíró nem engedem magamat fentar-tatni és megakadályoztatni véleményem nyilvánításában, akkor a mikor én nem sze-mély ellen támadok, hanem a megtörtént, a bebizonyult csunya denuncziálási eset felől ítéletet nyilvánítok és elégtételt követelek a megsértett, az orvul támadott hazafias köz-érzületnek, egyben követelvén a védelmét a debreczeni színpad hazafias hírnevének is. Azért ezen szomorú sseiben Sebestyén

színesz ur hiában törekszik a lovagi szerepet kijátszani és a lovagiasság útjára terelni sötét ügyét, ezen műtetre nem vagyok kap-ható; mert denuncziánssal szemben az elég-tételadásnak ilyen módja alól felmentve ére-zem magát! Amennyiben azonban Sebes-tyén Géza színművész ur a Makó színgaz-gató urhoz intézett nyíltlevelém sorai által sértve érezi magát, hát keresse becsületét a bíróságnál, hiszen az oda vezető utat már akkor megösmérhette, a mikor a királysértő versre vonatkozólag ugyanott besugással szolgált és lovagias érzéseit teljesen félre-tette.

Tájékozásul megemlítem, hogy a Se-bestyén Géza ur által sürgönyileg bejelen-tett megbízott urak engem ma délu. 1 óra 30 percig nem kerestek fel, de ki elentem, nekik sem mondtam volna mást, mint a miket fentebb megírtam.

Hazafelé távozóban 1 óra 35 perczkor Szigetről, újabb sürgöny érkezett hozzám. Aláírták Faragó és Szilágyi urak:

— Sebestyén nevében lovagias elégté-telt kérünk:

E kérésre, ugy hiszem, megfelelttem a fentiekben.

Ifjabb Móricz Pál.

Szent-Mihály napi emlé-kezések.

Hires-neves napra virradtunk. Ma van Szent-Mihály napja, mely a magyar nép életében sok tekintetben nagy jelentőséggel bír. Ezen nevezetes napról közöl érdekes emlékezőket „Régi urak, régi cselédek“ cím alatt (A „Hazánk“ tárczarovatában) a zamatos magyar tollú író, a régi világ kin-cseinek feltárázásában specialista Vay Sándor gróf. Ezen alkalmi és érdekes cikkelyből közöljük a következő részleteket:

Szent Mihály napja nevezetes forduló pontja a gazda esztendejének.

Az volt kivált a régi világban, mely-nek módijai mentől inkább kivesznek a sok új szokások között. Másoké már a magyar föld nagy része mint hajdanában és az új gazda se földjét, se cselédeit nem szereti már ugy mint a régi.

Olyan cselédekről, akik 10—20 eszten-deje szolgálnak, ma már alig hallani. A szegődötetés, a bérek is másformák talán mostanság.

Régenten Szent Mihálykor álltak be a béresek, gulyások. Még nóta is szolt róluk:

Szent Mihálykor jönnek értem szekéren —
A gazdámval leszek majd egy kenyéren.

Voltak egész és fél kommenziós cse-lédek. Fél kommenzióra rendszeren a nőtlen embereket fogadták. A juhászoknak külön szegődési idejük volt. Ezek Demeterkor áll-tak be. A juhászok életében ez különben is forduló pontot jelentett. Rendszeren ezen a napon tartották eljegyzésüket a bojtárok, hogy már mint nős emberek, egész kommen-czióra szegődhessenek.

Régi gazdákról, régi szegődötésekről sok vidám történetet is mesélgetnek még csöndes alkonyestéken, pipaszó mellett haj-dani öregek. Nem volt az utolsó, mikor egyik gróf Károlynak valami alföldi vásá-ron megtetszett egy jóképű paraszt ember. Szent-Mihály felé járt az idő, beszegődötette hát béresnek.

— Jó van én beállók szívesen, csak azt az egy pár marhácskám is hozhassam magammal.

A gróf beléegyezett, hiszen két-három füstös tehénre csak elgelhet a békésvármegei nagy síkságon.

Mikor aztán elkövetkezett a fentirt nap, megérkezett a béresgazda. Nyomában irtózatos porfelleg, ostopattogás és marhabőség.

— Mi ez? — kiáltotta eléje a csodálkozó gróf, mert vagy ezer darab jószág is keveredett ki a nagy porfelhőből.

— Hát hiszen azt méltóztatott mondani, az én egypár marhácskám is magammal hozhatom.

— De hiszen ez ezer darab is van... vélekedett Károlyi gróf... hát hol vette ezeket kend, kicsoda kend?

— Bagi volnék, kegyelmes uram, mondtotta most már a zsiros kalapu paraszt egy kicsit hangosabban. A gróf pedig a paraszt nábob nevét hallva, elnevette magát, vége lett a szegődtetésnek, de megtartotta Bagi uramat ebédre a gróf, aki haláláig omlegette ezt a szegődtetést.

Hajdanában szűrt mit is kaptak szegődségbe a gulyások, juhászok.

Történt Szabolcsban, hogy egyik Pataynál régebben szolgált már egyik gulyása. Elvászott a szüret, de hiába kérte a gazdát, venne újat, mindig egyik vásárról a másikkra halasztotta. Így mult el még egy-két esztendő, még egy-két vásár Kállón, Nyiregyháza, Várdában, — de új szűr csak nem került, a régi meg olyan volt már, akár a pókháló.

A gulyást már nagyon ette a méreg de vaczogott is a foga a pusztai híves szél-től, cselhez folyamodott hát. Akkoriban már sűrűn akadtak a vásáron olyanfajta énekesek, a kik holmi rémes történeteket, vagy apró restaurációs gunydalokat adtak elő, egy ilyenrel szövetkezett a gulyás s amikor Patay behajtatott sallangos négyesen a kállói vásárra, egyszer csak felhangzott mögötte fertelmes, elnyújtott hangon a nóta:

Szent Mihály nap után
Hidegen fuj a szél —
A Patay gulyásának
Nincsen szüre, fázik.

Akármerre tért aztán gyalog is a vásárban, mindenfelé ezzel a nótaival kísérte a gajdos.

Több volt ez, mint amit a nemes ur elbirt, annál inkább, mert este a ferbli mellé már czimborái is ezt huzatták neki, Martynovics híres bandájával. Patay alig várta a reggelt. Vett egy olyan virágos czifra szűrt a gulyásnak, aminőt talán azóta sem láttak azon a tájékon.

IRODALOM.

Egy szocialista költőnek.

Téged' a hir felkapott már,
— Nem kap engem' soha fel;
Selymes ágyon fogsz lehunyni,
S én darócson halok el.

Hej, irigy is lehetnék rád!
— Hogyha tudnék ahhoz én;
De mást sugdos — elhíhedd azt —
Idebeann egy érzemény.

Pedig olykor, a mit mondasz,
A lelkemhez ugy simul:
Könyved' fénye csillogása
Meg-megejti álnokul.

A nyomor szült — hirtl ajkad —
S bánat öldös: engem' is;
Szenvedőkért száll a hangod:
Értök hull a könnyem is.

Egy azon czél, melyre vivünk, —
S mégse' társam — nem nekem:
A gyomornak versz te lantot, —
Oh, én másért pengetem!

Önzetlenség' áldozárja?
Költő volnál? Nem vagy az!
Ingyen adom én a vérem',
Köncz, a mért te fursz-faragsz.

Egy világnak kölcsönöznéd
— Dus kamatra — kincsedet;
Minden népek rabja vagy te, —
S én csak egyet ölelek.

Te azt kérde, mi a nemzet?
És, gunyolod a hazát;
Én szolgálok holtomiglan
Ezt a fényes ideált.

Menj! Az utunk kettéválik, —
Közöttünk egy tenger all!
Mindörökre tilt az élet,
S össze nem hoz a halál!

Igmándi Miklós.

Kossuth százada.

(Glósz Gyula verses kötete.)

„Kossuth százada” czimen, a nemzeti színekkel ékes külsőben jelent meg Glósz Gyulának a verses könyve, hazafias és szerelmi költemények gyűjteménye. A kötet címét az első költeménytől nyerte, melyet Kossuth Lajos születésnapjának századik évfordulójára írt a szerző, és melyet hazafias érzéséről ösztönözve, első helyre tett, bár aethetikai szempontból éppen nem all első helyen, sőt a kötet leggyengébb darabjai közé sorozható. A rendkívül hosszadalmas, terjedős költemény több szakaszból áll, de ezek egyikében sem találjuk meg azokat a sajátságokat, melyek az első helyre jogosítanak. Látszik a költeményen, hogy szerző igaz, mély hazafiságtól ösztönözötve, írta meg, de lelkesedésének tüzeit nem bírta átvenni a költeménybe, s hol tűz helyett inkább frázisokat találunk. — A költemény nagy terjedelmét tekintve, azt hinné az ember, hogy szerző bölcselkedni akar, hogy filozophiai költeménnyel van dolgunk, átolvassa azonban, bölcselmi eszméket és elmékedéseket nem találunk. Nem volt szerencsés gondolat tehát, hogy ezt a verset tegye szerző a kötet elejére, nem pedig azért is, mert a kötet további részeiben sok csinos, hatalmas költeményt találunk. Ezek azonban csaknem kivétel nélkül szerelmiek. Pedig az egész kötetből látszik, hogy szerző a hazafias költeményekre fekteti a fősúlyt, de az is látszik, hogy ereje a leghamarabb itt hagyja cserben. Ellenben a szerelmi versek közt sok szép igaz érzésből fakadt költeményt találunk, s bár néhol a technika ellen itt is lehet kifogást tenni, egészben véve ezek a kötet legszebb darabjai, a melyekkel kiérdemelte a szerző, hogy kötetét a könyvvásárló közönség figyelmébe ajánljuk.

N. Z.

A „Vasárnapi Ujság”

szeptember 27 iki száma 28 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Tolsztoj Leo születésének hetvenötödik évfordulója” (arczképpel). — Száll ala poklokra. — Költemény Hegedüs Istvántól. — Regénytár: „Aranyfűst.” Regény. Irta ifj. Korányi Frigyes (Goró Lajos eredeti illusztrációival). — „A tudós családja.” Spanyol regény (ké-

pekkel). — „A szökevények.” Elbeszélés (képekkel). — „A kolozsvári egyetem épületei” (képekkel). — „Régi himzések a zsolnai iparkiallitáson” (képekkel). — „Rákóczi tiszabecsi ütközetének emléke” (képpel). — „A ferfidivat fursáságaiból”. — „A német császár béklyei vadászatai” (hét képpel). — „Kisfaludy Sándor emléke a Nemzeti Múzeum kerijében” (képpel). — „Az egyetemi ifjak Rákóczi bölcsőjénél” (képpel). Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre négy korona. „Politikai Ujdonságok”-kal és „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem u. sz.) Ugyanott megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság, a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

CSARNOK.

Debreczeni diák-élet.

Irta: Timár Imre.

Egy deczemberi nap délutánján negyed magammal voltam kis petákra kirendelve. — Csuf, hideg téli nap volt. Mikor megérkeztünk a szomorú házhoz, a funerátor bevitt bennünket a kis kamarába; ott egy öt-hat literes vászon fazekat kezünkbe nyomott: sestakerti volt benne.

— Tessék szeretni — kínált bennünket az atyafi. Hát mi barátoktunk is vele elég sűrűn; ugy hogy mire a kis koporsót kitétték az udvarra: jó kedvünk lett. Ott voltak a temetésen: Rónai, Együd, Foltényi, Mándoki, Szakál Rózsa.

Negyünk közül magam tudtam ugy ahogy énekelni. Meg volt hatva a színésztrupp erősen — vagy legalább mi azt hittük.

Szemök, szájak zsebkendővel eltakarva; ruhajok mozgása arulta el csupán, hogy sirnak, miglen Rónaiból kitört — a kacagás; előbb a színészek, majd mi is elkezdtünk nevetni. Egész temetés alatt nem énekeltünk, de annál hűségesebben huztuk a földet a kis kóporsóra; temetés után visszamentünk a szomorú házhoz Rónai vezetése alatt, ittuk az italt, mig el láttuk venni, aztán mentünk Bánki bácsihoz, megvacsoráztunk s folytattuk a sort.

Juliska, Katicza, Erzsike, hozták kis kancsóknban a jó ordas színű sestakertit, túros galuskát, pörköltöt. Egy pár szép dal kellett: Bánki bácsi maga kezelte a kis kancsókat; nem sajnálta.

— Megisznak még egy kancsóval lelkem öcsém! — szokta kérdeni. Bor és dal közt sokszor ott ért bennünket az éjfel.

De hát ki tudná elszámlálni, leírni annak a multnak egyes jó izü dolgait; avagy másnak is oly jó izüek-e, volt-e türelme csak eddig is a jó temesváriaknak ez irka-firka átolvasásához? nem mondják-e Aranynyal: akinek esze van, ezt se hiszi talán?

Szép idő, emlékében is gyönyörű mult, megaranyozva minden egyes helye e költészet fényő sugarával! Ragyogóbb volt akkor az éj, mint ma a nappal; édesebb a fekete kenyér, mint ma a kalács. Barhogy csikorgott künn, nyájas otthont teremtett a kedély melege.

Ma oly fakó, visszás, pusztá, kihalt érthetetlen, nehéz az élet, s benne sok dolog. A napi kenyér kérdése előli a poézist. Lehaj ott fővel, gond sujította léptekkel bandukolunk előbb-előbb a vég felé.

(Vége.)

Ószi és
téli ruhák

tisztítását

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete

DEBRECZEN

Széchenyi utca 42.

Férfi ruhákat szakember
javítja és vasalja.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Gondosan szedett

állani való Chaselas és Passatuti szőlő eladó. Nagyban és kicsiben különként 20 krért. Hunyady-u. 3 sz. a.

Alkalmi vétel. Széchenyi u. végén Vásártér mellett 1961 □ öl föld egybe vagy három részben elutazás végett jutányos áron eladó Értekezhetni Hunyady-u. 17 sz.

Eladó házak. Elutazás végett olesón eladó házak. Hunyady-u. 19 sz.

Boros Testvérek nődivat áruháza remek őszi divatelmék és téli cikkek őszi választékban megérkeztek. Meglehető olesó árak.

Tanuló egy igen jó iparaghoz felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Egy fiu czipész tanulóknak azonnal felvetetik Péterfia-u. 26 sz. a.

Tisztességes leány kitünő bizonyítványokkal ajánkozik egy kis családhoz, papi vagy tanítói házhoz. Vvidékre is elmegy. Czime : Nap-u. 25.

Kopir könyvek

szabadalmazott, kitehető regiszterrel (igen czélszerű) 1000 lapos 2 frt 20 kr. 500 lapos 1 frt 20 krért beszerezhető Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában Piacz-utca 49.

Czimzéseket, német, magyar fordítást és más hasonló otthon elvégezhető írásbeli munkálatokat teljesít egy, e téren szakavatott egyén. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek, „German Hongrie“ czimen.

Egy 3—4 középiskolát végzett jóirásu gyakornok ke-restetik. Czim a kiadóhivatalban.

Borpincze nagy, a piac közepén kiadó. Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Gyakornok felvétetik a „Hortobagy“ gőzmalomban.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

Debrecen, kistemplom bazár.

Az őszi idényre raktárra érkeztek óriási választékban

női divatkelme ujdonságok

Francia flanell, Francia velezek. Különlegességek selyem áruban.

Szabott árak. Előzékeny kiszolgálás.

(1)

Urak és hölgyek milliói használják a »Feeolint.«

Kérdezze meg orvosát, hogy nem e a „Feeolin“ a legjobb cosmetikai szer a bőr, a haj és fogaknak! A legtisztálatlanabb arcz és a legsunyább kezek azonnal aristokratikus finomságot és formát nyernek a „Feeolin“ által. „Feeolin“, 42 legnemesebb fűből összeállított angol szappan. Jótállunk, hogy azután rancz az arczban, mitesser, pattanás, orvórosság stb. a „Feeolin“ használata után nyomavesztetlen eltűnnek. „Feeolin“ a legjobb fejhaj tisztító, fejhaj ápoló és hajszépitő szer, megakadályozza a hajkiválás, kopaszodást és fejbetegségeket. „Feeolin“ a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító szer. A ki „Feeolin“-t rendszeren szappan helyett használ fiatal és szép marad. Kötellezzük magunkat a pénzt visszaadni, ha a „Feeolin“-nal nem lesznek megelégedve. Ara 1 db. 1 kor. 3 db. 2 kor. 60 fill. 6 db. 4 kor. 12 db. 7 kor. Porto 1 db-nál 20 fl. 3 db-tól feljebb 60 fillér. Utánvét nélkül 40 fillérrel több. Szétküldési hely: General-Depot v. M. Feith, Wien, VI. Marienhillerstr. 45.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytisztza

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszertáramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.
Tóth Béla gyógyszertára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávu szemben.

